

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Sebast. Izquierdo Alcarazensis Soc. Iesv, svpremis
Inquisitionis Senatvs Censoris, Et Olim Complvti SS.
Theologiæ Professoris. Pharvs Scientiarvm**

Izquierdo, Sebastián

Lugduni, 1659

Quæst. 1. Quonam sit obiectum humanæ intellectionis in vniuersum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95620)

TRACTATUS III.

D E

OBIECTO INTELECTIONIS humanæ.

QUAMQVAM de obiecto intellectionis humanæ multa sparsim in superioribus dicta sunt, multò tamen plura dicenda restant, adeò ut hic Tractatus non possit non esse ceteris longior. Oportet enim in eo aliquot disputationes ex vniuersaliore Metaphysica parte, quam Primam Philosophiam dicunt, petitas inserere; utpote, quarum doctrina tum ad ea, quæ deinceps statuenda sunt, tum ad presentis operis integritatem, & perfectionem omninò necessaria videtur. Sunt autem disputationes de Actu, & potentiâ in vniuersum: de Ente, Essentiâ, & Existentiâ: de Statibus rerum: de Ente possibili, impossibili, necessario, & contingente: de Distinctione, & identitate: de Connexione, & oppositione, &c.

DISPUTATIO VIII.

De obiecto humanæ intellectionis.
Et primum de actu obiectiuo
in vniuersum.

QUONIAM actus obiectiuus, qualis per omne verbum significatur potissimum nostri intellectus obiectum est, utpote in quem vniè tendit potissima eius operatio nempe iudicium, iuxta doctrinam supra statutam disp. 2. §. 4. ab eo duximus exordium. Etsi enim disputatio de illo bona ex parte sit metaphysica, aliena ab hoc loco non est, tum quia bona etiam ex parte presentis instituti est propria; tum maximè quia ad ceteras, quæ deinceps sequentur valde est prærequisita.

QVÆSTIO I.

Quodnam sit obiectum humanæ intellectionis
in vniuersum?

Sermo est de intellectione, quam intellectus humanus pro statu presenti, quoquo modo potest habere oriundam ab speciebus sensibilibus, per

quas intelligit quæcumque ab ipso pro statu isto veniunt intelligenda, ut supra disputatione 1. quæst. 1. statutum est.

Propositio 1.

Omne verum obiectum, quod Deus intelligit, ab intellectu humano suo modo intelligibile est pro statu presenti.

Ita omnes. Et ratione probari potest. Quia hoc ipso quod intellectus humanus cognoscit aliqua, quorum non habet proprias species, utendo ad id speciebus alienis, quas habet acquisitas per sensus, ut experientia monstrat, conficitur, cætera cuncta pariter per species alienas posse ab illo cognosci: quia de omnibus est eadè ratio. Si tamen ad omnia cognoscenda principia habere possit idonea, per quæ ad specierum alienarum vsum pro cognoscendis omnibus possit induci; qualia potest habere quidè. Quia nihil est pro quo nequeat saltem habere testimonium Dei; aut aliud quodpiam sufficientissimum principium ad cognoscendum illud. Et sane sub conceptus vniuersales, quos intellectus humanus format, teste experientia, omnia verè intelligibilia cadere, manifestum est. Ea enim cuncta comprehendunt conceptus entis veri, entis intelligibilis, & cæteri huiusmodi.

Ex quo patet, omnia omnino possibilia, & impossibilia ab intellectu humano intelligi posse, quia in omnibus sunt veritates obiectivæ intelligibiles à Deo seu per assensum, seu per dissensum, ut est certissi

certissimum. Adde tamen hoc ipso, quod intellectus humanus cognoscit per species alienas, qualiter Deus non potest, multas posse illum excogitare chimeras, quæ in mentem Dei non possunt cadere formaliter, sed æquivalenter duntaxat, vt *infra disput. 11. exponemus.*

Propositio 2.

Non solum vera, sed falsa etiam sunt ab intellectu humano intelligibilia.

Quatenus ille perinde ac vera falsa etiam iudicare potest deceptus, vt est notissimum. In quo ab intellectu diuino differt, qui falsa hoc pacto iudicare non potest: quia nullomodo potest decipi. Tamen illi de illis quasi reflexe iudicet falsa esse, quia hoc est verum.

Porro intellectus noster, sicut & quiuis alius, non tangit obiectum quoduis eorum, quæ cognoscere potest, sub ratione veri formaliter siue falsi, sed materialiter id, quod verum, aut falsum est quamuis etiam formalem denominationem veri & falsi cognoscat oriundam à cognitione possibili eius, quod verum aut falsum dicitur, iuxta dicta *supra disput. 3. quest. 7.* In quo nulla controuersia, quæ de re sit existere potest.

Esse autem ab intellectu nostro aut verè, aut falsè iudicabilia obiecta tam per assensum siue iudicium affirmatiuum; tam per dissensum, siue iudicium negatiuum indubitatum omnino est. Quomodo autem per iudicium negatiuum non in carentiam rei negatæ per modum accessus, sed in rem ipsam per modum recessus tendat intellectus humanus, sicut etiam diuinus. Quomodo item carentiæ, seu negationes rerum nihil sint in se cognoscibile. Tamen à nobis in substitutis alienis ad instar entium cognoscantur superius *disput. 2. quest. 4. proposit. 4.* expoluimus explicaturi amplius & probaturi *disput. 9. quest. 3.*

QVÆSTIO II.

Quid sit actus in vniuersum?

Actum appellant vniuersim Philosophi, præsertim antiquiores, quidquid significatur per verbum, & per tempora coniungatur. Estque propriissimum obiectum humani iudicii, vt *supra disput. 2. quest. 4.* statutum est. Ea quippe est, vt ibi dicebam, mira intellectus nostri proprietas pro statu præsentis, vt nihil omnino iudicare possit absque duobus saltè terminis, siue conceptibus obiectiuis, quorum alter verbo, alter nomini, siue verbi supposito, vt vocant Grammatici, corresponsdeat. Dicitur autem conceptus significatus per verbum actus: quia non potest non à nobis concipi instar cuiusdam exercitij actualis alterius conceptus respondentis verbi supposito, quem Logici & Metaphysici subiectum dicunt. Vnde actus per verbum significatus è genere relationum, siue respectuum est. Respiciet enim, & subiectum, cuius est actus, & terminum, circa quem per talem actum ipsum subiectum exercetur. Exemplo sit actus, quo dicitur voluntas amare bonum: ille enim & significatur per verbum *amò*, & est exercitium, quo voluntas se se circa bonum exercet, & ex suo conceptu respicit tum voluntatem, cuius est actus, tum etiam bonum, circa quod est. Idemque reperitur in omni actu, qui per quoduis ver-

bum significatur, ex proprio conceptu. Nam omnes similem sibi vendicant conceptum obiectiuum in mente nostra; cum omnes eodem modo concipiantur; sicut eodem significantur, atque coniungantur per verba.

Hinc primò sit, omnem actum significabilem per verbum, distinctum esse ex suo conceptu à subiecto, cuius est exercitium, & à termino circa quem versatur, vt non possit non concipi à nobis quasi adhærescens ipsi subiecto, ipsumve tangens intrinsecè seu immediatè: quia nihil exerceri concipitur per aliquid à se loco distitum. Terminum verò nihil vetat eminus respici per actum, vt cernere licet in actu videndi parietem procul positum.

Secundò fit non aliter concipi à nobis (idque ex necessitate naturæ pro statu præsentis) distinctos à subiecto, & à termino actus cum vtroque identificatos realiter, quam qui re ipsa ab vtroque distincti sunt: quia modus concipiendi, & iudicandi vtroque idem in nobis est, vt dicebam, atque ita congenitus nostro intellectui pro hoc statu, vt nullatenus pro arbitrio possit esse alius & alius. Itaque cum dico Deum posse existere, aut Deum existere, non minus mihi sunt diuersi conceptus obiectiui, Deus, potentia ad existendum, & existentia, quam cum dico Deum producere creaturam, sunt mihi diuersi conceptus, Deus, productio creaturæ, vt ipsa creatura. Nec minus mihi apparet Deus in priori casu quasi se exercens per actum primum potentie ad existendum, aut per secundum existentiam, tanquam subiectum quoddam eius, quam apparet in posteriori quasi se exercens per actum productionis creaturæ, & vt eius subiectum: subiectum quippe actus appellamus in vniuersum id, cui actus siue primus, siue secundus, iuxta diuisionem postea tradendam, velut exercitium quoddam eius per iudicium tribuitur: est enim sermo de subiecto prædicationis.

Vnde fit tertio: quando id, quod significatur per verbum subiectoque prædicationis per nostrum iudicium tribuitur, reuera & physice non est actus eius, eo quod vel est quid identificatum, vel quid ex parte saltem extrinsecum ipsi, iuxta dicenda postmodum, non posse non talem euadere per nostram rationem; per quam proinde relatio erit: cum omnis actus ex proprio conceptu respectus quidam sit, vt diximus. Per quod iam patet, vnde suam ducat originem copiosa illa relationum rationis leges, quas antiquiores scholastici passim, & non parum vnanimiter adstruunt, dum proprios rerum, siue essentialium perscrutantur conceptus, constituentes videlicet formaliter per relationem rationis identitatem, bonitatem, decretum Dei, omnipotentiam, malitiam peccati, & alia id genus. De quibus omnibus plura sunt dicta *quest. illa 4. citata.* Cæterum, quo pacto huiusmodi respectus rationis fictitij non sint, sed supposititij; ex dictis *disput. 2. quest. 3. conclus. 7.* notum est: Constatque amplius ex dicendis *disput. 12.* Quomodo autem actus, eiusque subiectum, aut terminus conceptus sint ex parte obiecti distincti, præcisique per rationem nostram etiam quando in se realiter sunt indistincti ex dicendis *disput. 10. quest. 9.* compertum fiet.

Igitur actus in vniuersum formaliter, & prout à nobis concipitur, ita describi potest. Est conceptus obiectiuus significabilis per verbum, tanquam exercitium quoddam alterius conceptus. Conceptus autem obiectiuus, cuius actus est exercitium; subiectum actus appellatur: id verò, circa quod per actum ipsius subiectum exercetur, vel circa quod actus